

Ježíšova blahoslavenství

Rožnov, Střítež, 19.1.2014

Kazatel: Josef Hurta

Čtení: Ž 37, 1 – 13 + 29 – 40

Text: Mt 5, 1 – 10

Vida pak Ježíš zástupy, vstoupil na horu; a když se posadil, přistoupili k němu učedníci jeho. I otevřev ústa svá, učil je, řka: Blahoslavení chudí duchem, nebo jejich jest království nebeské. Blahoslavení lkající, nebo oni potěšeni budou. Blahoslavení tiší, nebo oni dědictví obdrží na zemi. Blahoslavení, kteříž lačnější a žízňejší spravedlnosti, nebo oni nasyceni budou. Blahoslavení milosrdní, nebo oni milosrdenství dojdou. Blahoslavení čistého srdce, nebo oni Boha viděti budou. Blahoslavení pokojní, nebo oni synové Boží slouží budou. Blahoslavení, kteříž protivenství trpí pro spravedlnost, neb jejich jest království nebeské.

Ježíš vidí zástupy. Podivnou směs lidí z Galileje pohanů, z pohanské Dekapole, ale i z centra židovského náboženství – z Jeruzaléma a Judska. Je to zástup lidí všelijakého druhu. Když je spatřil, vystoupil na horu. Ne aby se na ně díval svrchu, ale protože je chce vyučovat. A nechává na lidech, kdo z nich přistoupí, aby se vyučovat nechal a stal se tak Ježíšovým učedníkem. A tak ti, kteří se chtějí od Ježíše učit, tedy učedníci, přistoupili blíže, aby dobře slyšeli. Skoro to vypadá, jakoby ti, kteří chtějí následovat svého vůdce, svého duchovního guru, musejí za ním vystoupat na horu, do výšin, aby dosáhli téhož stupně duchovního bohatství, jako jejich učitel. Aby byli též tak bohatí duchem jako on. Tak jak to známe z různých východních náboženských směrů a proudů.

Ale Ježíš je hned v úvodu šokuje. Řekne: Blahoslavení duchem chudí! Tedy blahoslavení, kteří nejsou žádnými duchovními mistry. Blahoslavení lidé neduchovní. Normální obyčejní lidé. (Nevím, proč zrovna pro faráře se vžil označení duchovní, když nejsou o nic duchovněji než druzí.) Ježíš říká: Nebeské království není určeno pro zvláště duchovní lidi, pro nějaké blahorečené světce, kteří za svého života shromáždili celé bohatství dobrých skutků, takže jejich přímluva platí víc než modlitba obyčejného člověka. Boží království, říká Ježíš, patří duchovně chudým, kteří nemají co nabídnout. Mohou to být lidé „prostoduší“, prostí, kteří nemají víru teologicky zmáknutou, nemají Bibli v malíčku. Mohou to být všichni ti senzacechtiví v zástupu, který táhl za Ježíšem. Lidé povrchní, které lákalo, že uvidí nějaký zázrak, a vůbec nebyli schopni pochopit, že jde o něco hlubšího. Nebo to naopak mohou být ti, kteří ve svém duchovním životě šli tak do hloubky, až pochopili, že před Bohem nemají nic, že mají jen prázdné ruce. Nebo to mohou být lidé duševně a mentálně chudí a zaostali. Nebo to mohou být ti, kteří vnitřně zkrachovali, kterým se zhroutil svět a už nemají být na co hrdí. Nebo to mohou být ti, kteří mají pocit, že je toho na ně v životě moc a že na svůj život nestačí. A tak bychom mohli pokračovat dál a dál. Všechny tyto možnosti mají společné to, že právě nijak nezavdávají nárok na Boží království. Ale Bůh své království připravil právě pro takové.

Ježíš ovšem bourá i další naše představy. Třeba tu, že křesťan se má vždy jen radovat, nemá propadat depresi, nemá na pohřbu plakat apod. Ale Ježíš říká: Blahoslavení plačící. Ti, kteří podléhají svým emocím. Ti, kteří si nehrají na supermany. Ti, kteří těžce prožívají zármutek, bolest či strach. Ti, kteří propuknou v pláč, když jim někdo umře, nebo když se dozví o těžké nemoci, nebo když někdo zradí jejich lásku. Pro ty všechny je v Božím království místo. A proč jsou blahoslavení? Protože to, co právě prožívají, není všechno. Čeká je ještě něco. Oni budou potěšeni.

A pak jsou tu lidé tiší. O kterých nikdo neví. Protože je není slyšet. Nemají křiklavé reklamy v televizi. Nejsou vidět na prvních místech v internetových vyhledávacích. Neumějí se ozvat. Jsou zakřiknutí. Jejich hlas není dost významný, aby jej někdo bral vážně. Nebo jsou zcela programově mírní, protože nechtějí používat ostré lokty a zvyšovat na někoho hlas. Máme pocit, že takoví lidé se nikam neproderou, nic nezískají, nic na ně nezbude. To všelijací křiklouni tohoto světa si spíš něco vykřičí. Ale Ježíš říká, vlastně připomíná slovo z žalmu 37: tiší dostanou zemi za dědictví. Tzn. také zdarma a bez úsilí. Anglický filozof Francis Bacon řekl větu: „Štěstí prodává netrpělivým to, co trpělivým dává darem.“

A pak tu jsou ti, kteří hladovějí a žízní po spravedlnosti. Ti budou nasyceni. Ne však ti, kdo jsou nenasytní, krvežízniví nebo lační peněz. A nesmíme žízeň po spravedlnosti zaměňovat ani s žízní po odplatě, po pomstě. Spravedlnosti bude jednou zcela jistě učiněno za dost, ale nezapomínejme, že Boží spravedlnost má v Novém zákoně velmi blízko k milosrdenství.

A to je také hned další Ježíšova věta: Blahoslavení milosrdní, nebo oni milosrdenství dojdou. Opět tu Ježíš vyzvedá ty, kteří nejdou nemilosrdně za svým cílem, ale kteří jsou ohleduplní, a tím možná znevýhodnění oproti všem, kteří se nechtějí zdržovat se slabými a nemožnými. Milosrdní jsou vždy vzadu, protože se starají o raněné a padlé. Každého může jednou semlet nemilosrdná společnost, ale Ježíš zaslíbuj, že ti, kdo zůstávají pozadu pro svou ohleduplnost na slabé a pro své milosrdenství, ti se sami dočkají slitování, když ne u lidí, tak u Boha určitě.

Ježíš blahoslaví také ty, kdo mají čisté srdce. Dalo by se zjednodušeně říci, že to jsou třeba lidé bezelstní. Nezáluždní. I to je cosi cenného, co se v tomto dravém světě může snadno stát handicapem. Lidé, kteří nejednají vypočítavě, kteří neintriкуjí, nejsou podlí. Lidem čistého srdce je zaslíbeno, že uvidí Boha. Můžeme si to přeložit tak, že ti, kdo se dívají na svět bezelstně a nezáluždně, tak mohou v mnoha situacích spatřit Boha při díle, a to i překvapivě blízko. Zatímco ti, kdo jsou zvyklí uvažovat zle, ti ho neuvidí, i kdyby stál vedle nich. A pak říkají: Kde je ten Bůh? Kde byl Bůh, když se stalo to

a to? Lidé čistého srdce tak neuvažují. Nepodezřívají Boha z nekalých záměrů. Vidí moudré Boží jednání, které vede k pokoji a dobrořečí za ně Bohu.

Ti, kteří jednají v duchu Hospodinově, a jsou proto nazváni syny Božími, jsou i lidé, kteří působí pokoj. Lidé smírliví, kteří nerozdmýchávají vášně, ale snaží se urovnávat spory. I pro tuto snahu se mohou stát terčem lidské nenávisti, ale Bůh je počítá mezi své děti.

Terčem lidské nenávisti se mohou stát i lidé, kteří usilují o spravedlnost. Kteří hájí zájmy Boží spravedlnosti na tomto světě. Ne spravedlnosti v lidském právním pojetí. Ale spravedlnosti Boží, která, jak už bylo řečeno, má co do činění s milosrdenstvím. Lidé, kteří hlásají Boží odpuštění, Boží plán spásy pro tento svět, ti mohou zakoušet utrpení a pronásledování a musí s tím v životě počítat. Ale mají vědět, že to není projev Božího hněvu, nýbrž naopak jsou blahoslavení, protože jim patří království nebeské.

Bratři a sestry, prošli jsme osmero Ježíšových blahoslavenství, ale stále jsme si neřekli, co vlastně to blahoslavenství je. Ekumenická bible to překládá slovem „blaze“. To ovšem příliš evokuje stav našich pocitů – cítím se blaze, cítím se šťastně. To je poněkud nešťastné vyjádření. To staročeské slovo „blahoslavení“ lépe vyjadřuje význam originálu. Vyjadřuje se jím ocenění, obdiv a přitakání k dobrému lidskému jednání. Je to jakési blahopřání či gratulace k tomu, co člověk dělá, jaký je či jak ho vidí Bůh. Všechna ta Ježíšova blahoslavenství jsou gratulací všem těm odstrkovaným znevýhodněným outsiderům, že jsou právě takoví, jací jsou. V Ježíšových blahoslavenstvích nejde o apel, abychom se snažili být tiší, milosrdní, pokojní. Ježíš nás také nevyzývá, abychom se snažili plakat, být chudí duchem či abychom se snažili, ať nás pronásledují pro spravedlnost. Ježíš říká, vy, kdo se cítíte mizerně, cítíte se neschopní, kdo brečíte, kdo pocítíte duchovní chudobu, trpíte nespravedlností, pronásledují vás falešné výčitky, kdo jste bezelstní, takže vždycky někomu naletíte, vy, kterým vždycky nakonec přijde člověka líto, smilujete se nad někým, odpustíte mu a nezlobíte se, nevyčítejte si, že jste hloupí, a že s tímto přístupem daleko nedojdete. Naopak si gratulujte k tomu, že právě tehdy jednáte jako občané Božího království. Právě tehdy můžete mít naději na potěšení, nasycení a Boží smilování. Právě tehdy můžete užít Boha, zatímco druzí z něho neuvidí zhořla nic. A gratulovat si sami sobě je také umění. Ne každý to dovede.

Když se vrátíme na začátek kázání na hoře, celý oddíl blahoslavenství začíná větou: „I otevřev ústa svá, učil je, říka“. Počítáme-li se také mezi Ježíšovy učedníky, čemu nás tedy Ježíš učí? Především nás učí naslouchat. Vlastně kdykoliv Ježíš otevřel ústa, učedníci mu viseli na rtech. Za druhé, Ježíš učí své učedníky dobře se dívat. Když Ježíš uviděl zástupy a v nich všelijaké lidi, viděl především ty, které my snadno v zástupech přehlédneme. Viděl chudé duchem, plačící, tiché, hladovějící a žíznicí po spravedlnosti, milosrdné, čistého srdce, pokojné a pronásledované. Když my se rozhlédneme kolem, jací lidé především poutají naši pozornost? Nebo jaké lidi vidíme v bližních kolem nás? Vidíme v nich především lidi nafoukané nebo chudé duchem? Vidíme v nich především lidi křičící nebo plačící? Vidíme lidi jako neschopné nebo jako tiché? Vidíme je jako ukřivděné nebo jako hladovějící a žíznicí po spravedlnosti? A vidíme ty milosrdné? Vidíme lidi čistého srdce nebo je pokládáme za příliš naivní? Ježíš nás učí dívat se. To je ta druhá věc. Ta třetí, Ježíš nás učí blahoslovit. Bratři a sestry, když my otevřeme ústa, blahoslavíme? První co Ježíš ve svém kázání na hoře promluvil, když otevřel ústa, bylo blahoslavení lidí, které viděl. Učme se od Ježíše blahoslovit. Blahoslovit právě ty, kteří požívají tak málo úcty a ocenění v lidské společnosti. Když se to naučíme, pak nebude znít jako sebechvála, když se budeme svobodně radovat a jásat, že i my jsme v Božích očích blahoslavení, jednáme-li jako občané království Božího.

Modlitba: *Pane Ježíši Kriste, uč i nás naslouchat bližním, dívat se na bližní a mluvit o bližních jako o blahoslavených. Děkujeme ti, že tak nasloucháš i nám, díváš se tak i na nás a mluvíš tak i o nás. Amen.*

Přímluvná modlitba: *Pane Ježíši Kriste, vyslyš naši modlitbu za všechny nepatrné a opomíjené v tomto světě. Prosíme za ty, kteří jednají podle řádů tvého království, ale jejich práce nejde dát do ekonomických čísel a statistik. Modlíme se lidi, kteří podle lidských měřítek nijak nevynikají, jednají prostě a upřímně. Prosíme, aby i církve vystupovala na veřejnosti bezelstně a nebála se trpět pro spravedlnost. Prosíme za ty tiché v zemi, kteří poctivě a nezištně slouží druhým. Prosíme za lidi milosrdné, aby s nimi nebylo jednáno nemilosrdně a tvrdě. Prosíme, aby se sdělovací prostředky nepřizpůsobovaly jednostranně jen na negativních a temných proudech a náladách ve společnosti, ale aby i žurnalisté dovedli povzbuzovat a potěšovat. Prosíme za pokoj a smíření zvláště mezi Izraelem a arabským světem. Prosíme, dej, ať i nepatrná církev proměňuje společnost jako sůl země a světlo světa. Ať posvěcuje tvé jméno a zvěstuje evangelium tvého království. Amen.*